

Civil szervezetek szakmai egyeztetést kezdeményeznek a Paksi Atomerőmű hűtővíz-kibocsátásának szabályozásáról

2026. július 7. – Energiaklub Szakpolitikai Intézet, Greenpeace Magyarország, Magyar Természetvédők Szövetsége, Nagy Tavak és Vizes Élőhelyek Szövetsége, WWF Magyarország

Szakmai egyeztetés összehívását kezdeményezi öt meghatározó környezet- és természetvédelmi szervezet a Paksi Atomerőmű hűtővíz-kibocsátására vonatkozó szabályozása ügyében. Az Energiaklub Szakpolitikai Intézet, a Greenpeace Magyarország, a Magyar Természetvédők Szövetsége, a Nagy Tavak és Vizes Élőhelyek Szövetsége, valamint a WWF Magyarország közös levélben fordult Kapitány István gazdasági és energetikai, illetve Gajdos László élő környezetért felelős miniszterhez, mivel a jelenlegi szabályozás hosszú távon veszélyezteti a Duna élővilágát, a folyó élıhetőségét.

Azonnali kockázat: forró nyár, karbantartás nélkül

A civil szervezetek hangsúlyozzák: a klímaváltozás miatt egyre gyakoribbá és intenzívebbé váló hőhullámok idején rendszeresen konfliktusba kerülhet a villamosenergia-ellátás biztonsága és a folyó élővilágának védelme. Ezért a helyzetet eseti miniszteri döntések helyett átlátható, tudományosan megalapozott keretrendszerrel kell kezelni.

A június 29-i eset – amikor ellátásbiztonsági okokra hivatkozva engedélyezték a Duna vízhőmérsékletére vonatkozó 30 °C-os határérték túllépését – megmutatta, hogy a probléma nem egyszeri. A nyilvános adatok szerint a Paksi Atomerőmű június 27-én 243 MW-tal, június 28-án további 320 MW-tal csökkentette teljesítményét, vagyis rövid idő alatt több mint 560 MW termelés esett ki. Ez nagyságrendileg egy teljes paksi blokk teljesítményének felel meg. Mivel az atomerőmű idei karbantartási menetrendje egyik blokk esetében sem számol éves főjavítással a nyári hónapokra, és még csak a nyár elején járunk, a határérték tarthatósága a mostani hőhullám lecsengését követően bármikor újra kérdésessé válhat.

Egyoldalú döntéshozatal és hiányzó ökológiai kontroll

A 2024-ben elfogadott jogszabály-módosítás (12/2024. (VIII. 15.) EM rendelet) lehetővé teszi, hogy a gazdasági és energetikai miniszter hozzájárulásával túllépjék a 30 °C-os korlátot. Ezt a szabályozást a Fenntartható Atomenergiaért Tanácsadó Testület később azzal az ajánlással pontosította, hogy átmenetileg, évente legfeljebb 15 napon át akár a 32 °C-os vízhőmérséklet is megengedhető legyen.

A civil szervezetek szerint a jelenlegi döntéshozatali mechanizmus több ponton is súlyosan aggályos:

- **Az ökológiai szempontok hiánya a döntés-előkészítésben:** a nyilvánosságra került információk szerint a tanácsadó testület munkájában nem vettek részt természetvédelemmel, hidrobiológiával vagy a Duna élővilágával foglalkozó szakemberek, a testület ajánlása nem támaszkodott ökológiai kutatásokra.
- **A környezetvédelmi tárca súlya:** a szabályozás szerint a határérték átlépéséről a gazdasági és energetikaminiszter egy személyben dönthet, miközben az élő környezetért felelős

miniszter csupán utólagos tájékoztatást kap. Ez felveti azt a problémát, hogy a környezeti szempontok nem jelennek meg kellő súllyal a folyamatban.

- **Átláthatatlan ellátásbiztonsági indoklás:** a döntés nyilvános kommunikációjából nem derül ki pontosan, hogy mekkora termelés kiesés, milyen rendszerirányítási helyzet vagy milyen importkorlát indokolta a környezetvédelmi határérték ideiglenes felülírását. A civil szervezetek szerint fontos különbséget tenni a valódi ellátásbiztonsági kényszer és a magas piaci árakból fakadó gazdasági probléma között, mert utóbbi önmagában nem indokolhatja egy környezetvédelmi határérték háttérbe szorítását.
- **Alkotmányos aggályok:** a döntés nehezen egyeztethető össze az Alaptörvényben rögzített elővigyázatosság elvével, valamint a környezet már elért védelmi szintjének megőrzésére vonatkozó tilalommal.

Rendszerszintű kihívás és szakpolitikai megoldás

A Duna hőterhelése messze túlmutat az atomerőmű aktuális üzemeltetésén: ez a kérdés arról szól, hogyan képes alkalmazkodni a magyar energiarendszer a klímaváltozáshoz úgy, hogy közben a környezet- és természetvédelmi szempontok ne szoruljanak háttérbe. A folyó nem csupán ipari hűtővízforrás, hanem ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtó, sérülékeny ökológiai rendszer is.

A konstruktív megoldás érdekében az aláíró szervezetek egy szakmai kerekasztal összehívását javasolják a minisztereknek, amelyen ökológiai szakértők, környezetvédelmi szervezetek, energetikai szakemberek, valamint a kormányzati és hatósági oldal képviselői közösen tekintenek át az alábbi kulcskérdéseket:

- A jelenlegi szabályozási keret indokltsága és alkalmazásának feltételei.
- A hőmérsékleti határérték módosításának ökológiai, energetikai és gazdasági következményei.
- Az energetikai szektor hosszú távú alkalmazkodási lehetőségei a klímaváltozás hatásaival szemben.

A szakmai egyeztetés célja nem a jelenlegi határérték automatikus fenntartása vagy módosítása, hanem annak biztosítása, hogy a jövőbeni döntések átlátható, tudományosan megalapozott és több szakterület ismereteire épülő folyamatban szülessenek meg. A klímaváltozás korában az energiatermelés, a vízgazdálkodás és a természetvédelem közötti érdekellentétek egyre gyakoribbak lehetnek. A civil szervezetek szerint a megoldást olyan döntéshozatali mechanizmusok jelentik, amelyek az ellátásbiztonság mellett a szakmai megalapozottságot, a környezeti kockázatokat és a szabályozásba vetett társadalmi bizalmat egyaránt garantálják.

Háttérinformációk és magyarázatok

Miért van egyáltalán 30 °C-os határérték?

A határérték célja, hogy a Paksi Atomerőműből visszavezetett hűtővíz ne melegítse túl a Dunát. A túl magas víz hőmérséklet kedvezőtlenül hathat a folyó élővilágára, csökkentheti a víz oxigéntartalmát, és tovább terhelheti az amúgy is hőstressznek kitett vízi ökoszisztémát.

A paksi hűtővíz ökológiai hatásait Magyarországon elsősorban a halközösségeken vizsgálták, míg a több trofikus szintet vagy a Víz Keretirányelv szerinti több biológiai minőségi elemet együttesen értékelő vizsgálatok korlátozott számban állnak rendelkezésre. A klímaváltozás következtében várhatóan gyakoribbá váló kisvízi időszakok, emelkedő víz hőmérsékletek és tartós hóhullámok mellett a hűtővíz-kibocsátás hosszú távú ökológiai hatásai nem kellően ismertek, ezért indokolt egy integrált, több élőlénycsoportra kiterjedő ökológiai értékelés.

A klímaváltozásból eredő bizonytalanságok miatt különösen indokolt az **elővigyázatosság elvének érvényesítése**: amennyiben a magasabb víz hőmérséklet hosszú távú ökológiai következményei nem ismertek megfelelő bizonyossággal, a természetvédelmi szempontokat fokozott súllyal kell figyelembe venni.

Miért nem elég az ellátásbiztonságra hivatkozni?

Az ellátásbiztonság fontos közérdek, de nem minden magas ár vagy termelési nehézség jelent automatikusan ellátásbiztonsági kényszert. A szervezetek szerint átláthatóan be kell mutatni, hogy pontosan milyen rendszerhelyzet indokolja egy környezetvédelmi határérték ideiglenes felülírását.

Csak Paksról szól a 30 °C-os határérték betartása?

Nem. A hűtővíz-kibocsátás, valamint a határérték ügye egyszerre környezetvédelmi, klímaalkalmazkodási és ellátásbiztonsági kérdés. Azt mutatja meg, hogy a klímaváltozás korában képesek vagyunk-e úgy biztosítani az energiatermelést, hogy közben a Duna ökológiai állapotának védelme se szoruljon háttérbe. Tudunk-e a megváltozott éghajlati viszonyokra korszerű, átlátható és tudományosan megalapozott válaszokat adni.

Miért fontos, hogy ökológusok és hidrobiológusok is részt vegyenek a döntés-előkészítésben?

A Duna hőterhelése nem kizárólag energetikai vagy műszaki kérdés. A magasabb víz hőmérséklet hatásai a folyó élővilágát, ökológiai állapotát és hosszabb távú sérülékenységét is érintik, ezért a döntésekhez természetvédelmi és ökológiai szaktudás is nélkülözhetetlen.

Miért számít társadalmi bizalmi kérdésnek is a szabályozás?

Ha egy környezetvédelmi határérték rendkívüli helyzetben felülírható, akkor különösen fontos, hogy a döntés indokai, szakmai alapjai és ellenőrzési feltételei nyilvánosak legyenek. Enélkül gyengülhet a környezeti szabályozásba és a döntéshozatalba vetett közbizalom.

Hol és hogyan kell mérni a Duna vízhőmérsékletére vonatkozó 30 °C-os határértéket?

A Duna vízhőmérsékletére vonatkozó 30 °C-os határértéket a vonatkozó szabályozás szerint a kibocsátási ponttól folyásirányban számított 500 méteren lévő szelvénynél kell mérni 50 és 150 centiméteres mélységben, GPS-adatokkal igazolt pontokon.

Miért fontos, hogy az évi 15 napos rendkívüli keretet már június végén használni kezdték?

Azért, mert ha a 15 napos rendkívüli keret egy részét már a nyár első heteiben elhasználja az erőmű, az komoly kockázatot jelent a legmelegebbnek számító júliusi és augusztusi hónapokra nézve, amikor a határérték újbóli átlépésének kérdése várhatóan ismét fel fog merülni. A hőhullámokhoz kapcsolódó hűtővízprobléma nem egyszeri, átmeneti üzemeltetési kérdés, hanem a klímaváltozás miatt egyre gyakrabban visszatérő rendszerkockázat.

Miért válik a villamosenergia-rendszer terhelése különösen érzékennyé hőhullámok idején?

A hőhullámok idején a villamosenergia-rendszer terhelése különösen az esti órákban válhat kritikussá: ilyenkor a naperőművek termelése gyorsan csökken, miközben a háztartási fogyasztás – például a légkondicionálók, háztartási gépek és egyéb berendezések használata miatt – magas marad. Ezért hosszabb távon nemcsak termelői oldali megoldásokra, hanem a fogyasztás rugalmasabb kezelésére, keresletoldali eszközökre és az energiarendszer klímaalkalmazkodására is szükség van.